

Sygn. akt: II Ko 267/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2024 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: sędzia Monika Niedziałkowska - Stępnowska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy J. K. (1)

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Olsztynie Piotra Miszczaka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 03 lutego 2023 r., 06 kwietnia 2023 r., 21 czerwca 2023 r., 27 października 2023 r., 08 grudnia 2023 r., 12 stycznia 2024 r.

sprawy **B. S. (1)** ur. (...) w miejscowości D. (okolice L.), syna J. i U. z domu S.

z wniosku dzieci wymienionego:

syna **E. S.**

córki **D. K.**

o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę i odszkodowanie za szkodę wynikłe na skutek represjonowania B. S. (1) przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości działające na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim, w okresie od 26 grudnia 1945 r. do 24 kwietnia 1948 r. za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w 1944 r.

orzeka:

I na mocy art. 8 ust. 2a i 2b ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego a contrario wnioszek oddala;

II na mocy art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego stwierdza, że koszty postępowania ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE			
Formularz (...)	Sygnatura akt	II Ko 267/22	
WNIOSKODAWCA			
D. K., E. S.			
ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE			

ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA			
1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki	
1.	<p>Wnioskodawcy: D. K. i E. S. wnieśli o zasądzenie kwoty 135 544,40 zł. tytułem odszkodowania za szkodę doznaną na skutek represjonowania ich ojca B. S. (1) przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości, działające na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim w okresie od 26 grudnia 1945 r. do kwietnia 1948 r. za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego</p>	<p>Wnioskodawcy wnieśli o zasądzenie kwoty odszkodowania wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty.</p>	
2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki	
1.	<p>Wnioskodawcy: D. K. i E. S. wnieśli o zasądzenie kwoty 5 692 864,80 zł. tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną na skutek represjonowania ich ojca B. S. (1) przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości, działające na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim w okresie od 26 grudnia 1945 r. do kwietnia 1948 r. za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego</p>	<p>Wnioskodawcy wnieśli o zasądzenie kwoty zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty.</p>	

3.	Inne		
	Wnioskodawcy: D. K. i E. S. wnieśli o zasądzenie kosztów ustanowienia pełnomocnika z wyboru według norm przepisanych w wysokości 6 - krotności stawki minimalnej.		
Ustalenie faktów			
Fakty uznane za udowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.1.1.	B. S. (1) urodził się w dniu (...) w miejscowości D. koło L.. Ukończył cztery oddziały szkoły powszechnej. W czasie okupacji zamieszkiwał wraz z rodziną we wsi R., gmina O. (W.). Przed zatrzymaniem pracował wraz z ojcem jako szewc.	odpis skrócony aktu zgonu	22
zeznania D. K.	440 - 442		
zapisy we wspomnieniach B. S.	259 - 299		
3.1.2.	W dniu 26 grudnia 1947 r. we wsi K. B. S. (1) został zatrzymany przez funkcjonariuszy NKWD. Zatrzymaniu towarzyszyło przeszukanie mieszkania. Pierwotnie został umieszczony pod schodami w budynku zajmowanym przez NKWD w O.. Po około	zapisy we wspomnieniach B. S. stanowiące podstawę publikacji: Wspomnienia Sybiraków - za wyjątkiem treści odwołujących się do działalności w Armii Krajowej	259 – 299 400 - 406

trzech tygodniach został przewieziony do aresztu śledczego w O., po czym pod koniec kwietnia 1947 r. przetransportowano go do więzienia Ł. w W.. Zatrzymany przebywał w warunkach urągających godności człowieka.

Przesłuchaniom towarzyszyło jego bicie.

W dniu 11 czerwca 1946 r. stanął przed Sądem Wojskowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Litewskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej, który skazał go z art. 59 – 3 kodeksu karnego RSFSR (bandyta – złodziej) na karę 6 lat kolonii karnej obozu poprawczego bez ograniczenia praw, konfiskatę mienia.

W wykonaniu wyroku, B. S. (1) został docelowo wywieziony do obozu w Radzieckiej Republice K. – od 20 czerwca 1946 r. przebywał w łagrze w miejscowości U., a od 20 lipca 1946 r. w W.. Transport do miejsca zsyłki trwał tygodniami w mrozie przepelnionymi, towarowymi, zaryglowanymi

wagonami. Jedzenie stanowiły mrożone ryby i suchary. Przewożeni pragnienie zaspakajali wrzucanym łopatom do wnętrza wagonów śniegiem. U części z transportowanych pojawiła się krwawa dezynteria. Na miejscu

czekał ich kwaterunek w brudnych, nieogrzewanych barakach przy - 30 do - 50 stopniach mrozu. Panował głód i towarzyszący temu skorbut. Od ilości wykonanej pracy uzależnione były racje żywieniowe – dwa razy dziennie tj. cienka zupa zalewajka na bazie zgniłych warzyw, wyjątkowo - kawałek mięsa z morsa. Wśród skazanych szerzyły się choroby zakaźne, były odmrożenia, panowały wszy, pluskwy, nie było bieżącej wody – myto się w śniegu. Osadzonych dzielono na brygady robocze. B. S. (1) pracował w brygadzie ciesielskiej oraz przy kopaniu rowów pod naftociąg i gazociąg przy braku specjalistycznego sprzętu, odzieży ochronnej, pod nadzorem często brutalnych i agresywnych strażników.

W kwietniu 1948 r. B. S. (1) został przewieziony do punku zbornego w U., skąd przez obóz przejściowy w B. w dniu 24 kwietnia 1948 r. powrócił do Polski.

Po powrocie do kraju, po pobycie w szpitalu, B. S. (1) osiedlił się w miejscowości K., gm. G.. Podjął pracę w Państwowym Gospodarskie Rolnym.

Złożył wniosek o przyjęcie go do pracy w organach bezpieczeństwa

publicznego w G.. Od 11 września 1951 r. pracował jako wartownik ochrony w (...) G., po czym po reorganizacji został przeniesiony z dniem 01 maja 1952 r. do pracy w Zakładzie Karnym w B. jako strażnik - był kierownikiem warsztatów napraw w Dziale Gospodarczym, oddziałowym działu ochrony. Złożył zobowiązanie zachowania tajemnicy służbowej jako funkcjonariusz (...). W związku ze wstąpieniem w struktury aparatu bezpieczeństwa publicznego złożył w dniu 28 maja 1953 r. ślubowanie przed Naczelnikiem Więzienia, w którym ślubował stać na straży bezpieczeństwa Państwa Polskiego, dążyć do ugruntowania ładu wewnętrznego opartego na społecznych, gospodarczych i politycznych zasadach ustrojowych Polski Ludowej i z całą stanowczością nie szczędząc swych sił zwalczać jego wrogów. W służbie pozostawał do dnia 31 lipca 1956 r. W grudniu 1952 r. wniósł o zwolnienie ze służby z uwagi na chęć wykonywania pracy fizycznej. Ponowił wniosek w dniu 12 czerwca 1956 r. powołując się na zły stan zdrowia – zapalenie stawów. Po zwolnieniu złożył zobowiązanie do zachowania tajemnicy służbowej w związku z

	<p>pracą w strukturach MSW. W dniu 19 lutego 1965 r. wystąpił o ponowne przyjęcie do służby.</p> <p>Od dnia 17 lutego 1957 r. przynależał do ORMO - Ochotniczej Rezerwy MO. Z tego tytułu otrzymał odznakę srebrną w „Służbie Narodu”.</p> <p>B. S. (1) zmarł w dniu 29 września 1990 r. w R. na skutek zawału.</p>	
zeznania D. K., za wyjątkiem treści odwołujących się do działalności w Armii Krajowej	440 - 442	
zeznania E. S.	252v - 253	
dokumenty z Litewskiego Archiwum Państwowego	320 – 322 331 – 333 (tłumaczenie)	
ankieta personalna - za wyjątkiem treści odwołujących się do działalności w Armii Krajowej	23	
zaświadczenie	24	
ankieta z dnia 21 września 1990 r. - za wyjątkiem treści odwołujących się do działalności w Armii Krajowej	25	
indeks represjonowanych - za wyjątkiem treści odwołujących się do	26	

działalności w Armii Krajowej			
ankieta z dnia 02 listopada 1989 r.	31		
zaświadczenia w języku rosyjskim	33 34		
ankieta repatriacyjna	318		
opinia biegłego historyka IPN Oddział G. P. N.	428v – 429v		
dokumenty z IPN	108 – 120 123 - 248		
Fakty uznane za nieudowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.2.1.	Nie wykazano/nie udowodniono, by B. S. (1) działał na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w strukturach Armii Krajowej na W. latem 1944 r., a tym samym by represje, których niewątpliwie doświadczył od momentu jego zatrzymania w dniu 26 grudnia 1945 r. pozostawały w związku z tą działalnością lub z powodu tej działalności.	brak dowodów	
ocena DOWODÓW			

Dowody będące podstawą ustalenia faktów			
Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu	
3.1.1	odpis skrócony aktu zgonu	treść dokumentu nie kwestionowana przez strony	
zeznania D. K.	zeznania wnioskodawczyni – córki B. S. (1) w omawianym zakresie (tj. co do pracy ojca jako szewca w okresie przed zatrzymaniem) znajdują potwierdzenie we wspomnieniach ojca, co przydaje im waloru wiarygodności.		
zapisy we wspomnieniach B. S. w omawianym zakresie	treść dokumentu w omawianym zakresie nie kwestionowana przez strony, choć szczegółowa analiza owych zapisów wskazuje na rozbieżności odnośnie miejsca urodzenia B. S. (1), a mianowicie pierwotnie w rękopisie wspomnień wskazuje na miejscowość D. (k – 273), co jest następnie powielane w wielu dokumentach, także urzędowych dot. jego osoby, by w uwagach do rękopisu (k – 291), maszynopisie (k – 259) i w wydaniu książkowym Wspomnień Sybiraków (k – 400v) wskazywać jako miejsce urodzenia – wieś R., gmina O..		

<p>3.1.2</p>	<p>zapisy we wspomnieniach B. S. stanowiące podstawę publikacji: Wspomnienia Sybiraków - za wyjątkiem treści odwołujących się do działalności w Armii Krajowej</p>	<p>- treść dokumentu odwołująca się do samego faktu zatrzymania autora wspomnień, poprzez jego doświadczenia związane z osadzeniem na skutek zatrzymania, po zapadły wyrok i zesłanie w głąb ZSRR jest niesprzeczna, koresponduje z szeregiem dokumentów potwierdzających przywołane fakty, a także załączonymi do wniosku tekstami źródłowymi, opracowaniami historycznymi odwołującymi się ogólnie do doświadczeń zesłanych osób i warunków, w jakich przyszło im funkcjonować;</p> <p>- nie kwestionowane przez strony w omawianym zakresie</p>	
<p>zeznania D. K., za wyjątkiem treści odwołujących się do działalności ojca w Armii Krajowej</p>	<p>- zeznania w omawianym zakresie są szczerze i spójne; odwołują się do wiedzy świadka nabytej w wyniku rozmów z ojcem tak co do czasokresu, form i postaci represji będących udziałem jej ojca na skutek działań sowieckich organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości poczynając od końca 1945 r. do kwietnia 1948 r.;</p> <p>- świadek zeznawała tylko odnośnie tego, co jej było wiadome w oparciu w głównej mierze o relacje ojca i treść wspomnień, z którymi następnie – jak przyznała - się zapoznała;</p>		

	<ul style="list-style-type: none"> - nie kwestionowane przez strony w omawianym zakresie 	
zeznania E. S.	<ul style="list-style-type: none"> - zeznania prawdziwe, choć bardzo oszczędne w treści, ogólne odnośnie doświadczeń ojca na terytorium ZSRR; - świadek przyznał, iż szerszą wiedzę w omawianym zakresie z racji prowadzonych rozmów z ojcem i lekturą jego wspomnień posiada starsza siostra D.; - nie kwestionowane przez strony w omawianym zakresie 	
dokumenty z Litewskiego Archiwum Państwowego	treść dokumentów nie kwestionowana przez strony	
ankieta personalna - za wyjątkiem treści odwołujących się do działalności B. S. w Armii Krajowej	<ul style="list-style-type: none"> - treść dokumentu nie kwestionowana przez strony, za wyjątkiem fragmentu dotyczącego organizacji, w jakiej miał działać repatriant tj. Armii Krajowej; - źródłem zapisów w ankiecie są dane podane przez żonę B. G. S., która – jak wskazała w piśmie z dnia 19 stycznia 1992 r. (k – 90) – nie zna wszystkich faktów z przeszłości męża 	
zaświadczenie	treść dokumentu nie kwestionowana przez strony	
ankieta z dnia 21 września 1990 r. - za wyjątkiem	- treść dokumentu nie kwestionowana przez	

<p>treści odwołujących się do działalności B. S. w Armii Krajowej</p>	<p>strony, za wyjątkiem fragmentu odwołującego się do przynależności do Armii Krajowej od 1942 r. na terenie W., Oddział (...);</p> <p>- z faktów historycznych, a także z treści opinii złożonych przez obu biegłych wynika, iż mjr F. K. był dowódcą VI Samodzielnej Brygady Dyspozycyjnej, która powstała na podstawie rozkazu (...) z(...) r. Brygada prowadziła działalność dywersyjną na zachodnim odcinku P. Rudnickiej. W dniu 19 lipca 1944 r. brygada została rozwiązana. Tym samym twierdzenia przeciwne jakoby B. S. (1) w 1942 r. miał należeć do Oddziału K. nie znajdują potwierdzenia w faktach historycznych</p>	
<p>indeks represjonowanych, za wyjątkiem treści odwołujących się do działalności B. S. w Armii Krajowej</p>	<p>- treść dokumentu nie kwestionowana przez strony, za wyjątkiem fragmentu dotyczącego przynależności B. S. (1) do Armii Krajowej <u>od kwietnia 1944 r.</u>;</p> <p>- podobnie jak w odniesieniu do ankiety personalnej, źródłem zapisów w indeksie są dane podane przez żonę B. G. S., która – jak wskazała w piśmie z dnia 19 stycznia 1992 r. (k – 90) – nie zna wszystkich faktów z przeszłości męża</p>	

ankieta z dnia 02 listopada 1989 r.	treść dokumentu nie kwestionowana przez strony	
zaświadczenia w języku rosyjskim	treść dokumentów nie kwestionowana przez strony	
ankieta repatriacyjna	<ul style="list-style-type: none"> - treść dokumentu nie kwestionowana przez strony; - na uwagę zasługuje fakt wskazania przez B. S. (1) jako przyczyny/powodu wyjazdu – skazanie na 6 lat „za fałszowanie dokumentów” 	
opinia biegłego historyka IPN Oddział G. P. N.	<ul style="list-style-type: none"> - jasna, - logiczna we wnioskach, - pełna – oparta na szerokiej wiedzy biegłego historyka specjalizującego się w wieloletnim badaniu tematyki wiążącej się z działalnością Armii Krajowej na W.; - wnioski należyście umotywowane; - sposób sformułowania wniosków pozwala na zrozumienie zawartych w niej wywodów. 	
dokumenty z IPN	treść dokumentów nie kwestionowana przez strony	
<i>Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za</i>		

niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)			
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwiąże o powodach nieuwzględnienia dowodu	
3.1.2.	zapisy we wspomnieniach B. S. stanowiące podstawę publikacji: Wspomnienia Sybiraków – odwołujące się do działalności B. S. (1) w Armii Krajowej	<p>Bezpośredni przekaz represjonowanego odwołujący się do jego działalności w Armii Krajowej został zawarty we wspomnieniach, które stały się m.in. podstawą publikacji W. (...), W. (...). Co ważne, rękopis wspomnień odnośnie omawianego okresu ogranicza się pierwotnie jedynie do stwierdzenia, że „<u>w czasie okupacji należałem do AK</u>” (k – 273), po czym w związku zapewne z uwagami autora (co sugeruje odpowiedź autora wspomnień k – 291), B. S. (1) dopisał to - co jak wskazał umknęło jego uwadze i uważał za mało ważne - że wstąpił w 1944 r., chyba latem do oddziału K., że miał pseudonim (...), że był łącznikiem, przynosił meldunki, że przysięgę odbierał od niego M. M. (1) - dowódca jego placówki i że trakcie akcji O. B. (...)doszli jedynie do E. (k – 291), co finalnie znalazło się w maszynopisie (k – 259) oraz wydaniu książki (k – 400v).</p> <p>W przywołanych wspomnieniach B. S. (1) podniósł, że wstąpił do oddziału K. „gdzieś latem 1944 r.” (na tę</p>	

okoliczność powołuje się również świadek D. K., wskazując wręcz, że przed K. ojciec jej składał przysięgę, co nota bene przeczy twierdzeniom samego B. S. (1)). Przywołując stanowisko biegłego historyka P. N. rejon, w którym zamieszkiwał represjonowany (O. (...)) nie zasilął VI Brygady Wileńskiej, z tego rejonu pochodzili członkowie II Brygady. Z wiedzy historycznej, powszechnie obowiązującej wynika, iż VI Samodzielna Brygada Dyspozycyjna mjr F. K. prowadziła działalność dywersyjną na zachodnim obrzeżu P. R. (...)do 19 lipca 1944 r., kiedy została rozwiązana.

Ze zgodnych stanowisk biegłych P. Ł. oraz P. N. wynika, iż przed akcją O. B. (...)była przeprowadzona tzw. masowa mobilizacja struktur terenowych, niemniej jednak jak zaznacza biegły P. N., w O. nie zdołano przeprowadzić akcji mobilizacyjnej, gdyż nie doszedł na czas rozkaz. Tą wiedzą nie dysponował biegły P. Ł. wyprowadzając z tego faktu zgola odmienne wnioski z korzyścią dla B. S. (1), co dyskwalifikuje – w ocenie Sądu – wnioski tego biegłego przyjęte w oparciu o tak postawioną tezę. Warto podkreślić, iż biegły historyk IPN P. N. od około 30 lat zajmuje się

tematyką Armii Krajowej na W. co z oczywistych względów przekłada się na szerszą, bardziej szczegółową wiedzę w tym obszarze. Biegli owszem nie wykluczyli, że 16 - letni chłopak mógł być wykorzystywany do przenoszenia meldunków, był łącznikiem, że szedł za oddziałami akceptując przyświecające organizacji cele bazując na udokumentowanych przypadkach młodocianych wykorzystywanych właśnie w takim celu, choć nie z tego terenu (przywołana w załączniku do wniosku relacja i historia nastolatka R. D. rocznik (...)r. z L. (N.) z łagru w U. w Radzieckiej Republice K. – jako 15 latek trafił do miejscowej jednostki AK tzw. Placówki, skazany ale z art. 58 właściwie za tożsame zachowania k 63 - 69).

B. S. (1) nie mógł być zaprzysiężonym żołnierzem podziemia wileńskiej Armii Krajowej, bo nim nie mógł być z uwagi na wiek – w rozpatrywanym okresie miał niespełna 16 lat. Nie miał przydziału do kompani, plutonu. Oczywistym jest, iż przepisy ustawy lutowej nie stawiają wymogu, by działalność niepodległościowa miała charakter polityczny i była prowadzona w

jakiejś określonej formie, a w szczególności, by wiązała się z formalną przynależnością do określonej struktury (grupy) ruchu oporu, czy też z zaprzysiężeniem przynależności do jej szeregów. (...) w tym zakresie wiedza historyczna wskazuje na to, że działalność niepodległościowa podejmowana w okresie wojny i okupacji przybierała bardzo różne formy.

B. S. (1) przywołuje we wspomnieniach nazwisko dowódcy placówki M. M. (1). W pozycjach: (...) autorstwa W. B., ani w (...) nazwisko S., ani M. – który, jak podkreśla biegły P. N. - gdyby był komendantem terenowej placówki gdzieś by występował - nie są odnotowane. Żadne dokumenty czy istniejące przekazy partyzantów nie pozwalają na przypisanie pseudonimu (...) osobie B. S. (1), choć funkcjonowały osoby o takim pseudonimie ale inne. Co ważne, przywołując stanowisko biegłego P. N. jedyne informacje o działalności tych formacji z tego terenu opierają się w głównej mierze na relacji kombatantów i to jedyne miarodajne źródło. Dokumentacja z tego rejonu, o ile jest, znajduje się w archiwach (...). Przyjmując dalej za

biegłym P. N., zdziwienie budzi brak po stronie B. S. (1) prób poszukiwania kontaktu ze środowiskiem kombatantów, zwłaszcza w latach osiemdziesiątych i na terenie W. (...)i M. (teren mocno repatriacyjny) tym bardziej, iż takowe działania podjął co do środowiska Sybiraków. Biegły przyczyn zatrzymania B. S. (1) upatrywał bardziej w życiorysie jego ojca związanym z walką w oddziałach polskich przeciwko bolszewikom w latach 1917 – 1920, co skutkowało represjonowaniem jego rodziny, aniżeli w działalności konspiracyjnej samego zainteresowanego.

Informacja z Litewskiego Archiwum Państwowego potwierdzająca treść wyroku, jaki zapadł przed Sądem Wojskowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Litewskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej w dniu 11 czerwca 1946 r., zdaniem Sądu, nie przesądza o pewnym ustaleniu w zakresie działalności B. S. (1) w Armii Krajowej. Zgodnie z przywołanym wyrokiem został on skazany z art. 59 – 3 za przestępstwo z kategorii „bandyta, złodziej”. W tym miejscu warto odwołać się do treści owego przepisu, który jak wynika z opinii biegłego P.

Ł. często wykorzystywany był wobec uczestników podziemia – struktury podziemia nazywane były bandyckimi, z kolei przywołując stanowisko biegłego P. N. pod ten artykuł owszem podciągano również członków Armii Krajowej ale był wykorzystywany również w sprawach przestępców powszechnych. Co ważne, zaznaczył iż większość osób skazywanych z tego przepisu dotyczyła zwykłych bandytów. Omawiany artykuł 59 – 3 kodeksu karnego ZSRR dotyczył przestępstwa przeciwko trybowi rządu – interpretowany był bardzo szeroko i często stosowany do uprawiania polityki represyjnej. Bandytyzm w myśl ustawowej definicji wynikającej z cytowanego przepisu był rozumiany jako organizacja zbrojnych band i udział w nich oraz w organizowanych przez nich napadach na instytucje radzieckie lub prywatne lub poszczególnych obywateli, zatrzymanie pociągów lub innych środków transportu i łączności (Sowieckie Ustawodawstwo i organy Represji w latach 20 – 30 XX wieku – Gennadij Cwietkow). Był to zatem tzw. przepis worek, pod który można było przyporządkować wiele stanów faktycznych. Zresztą, co nie może

umknąć, w ankiecie repatriacyjnej sam repatriant wskazał, że został skazany za „falszowanie dokumentów”.

Dołączone kolejne dokumenty w postaci: ankiety z 21 września 1990 r. (odniesienie do przynależności do AK od 1942 r. na W. w oddziale K. k - 25), pisma ze stycznia 1990 r. (k - 93), indeksu osób represjonowanych autorstwa małżonki G. S. z 1992 r. (wskazuje na przynależność męża do AK od kwietnia 1944 r. w oddziale K. k - 26), z podkreśleniem w dalszej korespondencji (k - 90), iż nie zna dokładnie przeszłości męża, one same w sobie, zdaniem Sądu, nie kreują ponad wszelką wątpliwość ustalenia w zakresie niepodległościowej działalności B. S. (1). Są to z jednej strony zapisy bardzo ogólne, pozbawione cechy stałości w odniesieniu do czasokresu działalności w Armii Krajowej (1942 r.; kwiecień 1944 r., lato 1944 r.), z drugiej zaś strony pochodzą po części od G. S., która sama przyznała, iż „nie wszystkie fakty z przeszłości męża są mi znane”. Z kolei zeznania D. K. stanowią pochodną wiedzy uzyskanej po latach od ojca podczas prowadzonych z nim

		<p>rozmów, jak również po lekturze jego wspomnień.</p> <p>Reasumując, historyczna weryfikacja twierdzeń B. S. (1) w zakresie jego działalności w ramach Armii Krajowej w okolicznościach przez niego podawanych zawartych we wspomnieniach nie potwierdza, w ocenie Sądu, ponad wszelką wątpliwość jego działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. To ustalenie musi wynikać z nie budzących wątpliwości faktów, a nie opierać się na domniemaniach, przypuszczeniach, prawdopodobnych mniej lub bardziej scenariuszach, a taki wydźwięk ma treść opinii biegłego P. Ł., który sam zresztą słusznie zaznaczył, że to Oddział Gdański IPN specjalizuje się w tematyce dot. działalności Armii Krajowej na W. (k – 342v).</p>	
	<p>zeznania D. K. odwołujące się do działalności B. S. (1) w Armii Krajowej</p> <p>k 440 - 442</p>	Uwagi jak wyżej	
	<p>ankieta personalna w części odwołującej się do działalności B. S. (1) w Armii Krajowej</p> <p>k - 23</p>	Uwagi jak wyżej	

	ankieta z dnia 21 września 1990 r. w części odwołującej się do działalności B. S. (1) w Armii Krajowej k - 25	Uwagi jak wyżej	
	indeks represjonowanych w części odwołującej się do działalności B. S. (1) w Armii Krajowej k - 26	Uwagi jak wyżej	
	opinia biegłego historyka IPN Oddział Białystok P. Ł. k 341v - 343	Uwagi jak wyżej	
PODSTAWA PRAWNA			
Odszkodowanie			
1.	Kwota główna	Odsetki	
1.	art. 8 ust. 2a i 2b ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego a contrario	art. 8 ust. 2a i 2b ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego a contrario	
Zwięźle o powodach podstawy prawnej			
Warunkiem przyznania odszkodowania i zadośćuczynienia za represje ze strony radzieckich organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub			

organów pozasądowych, działających na obecnym terytorium Polski w okresie od dnia 1 lipca 1944 r. do dnia 31 grudnia 1956 r. oraz na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim, w okresie od dnia 1 stycznia 1944 r. do dnia 31 grudnia 1956 r., na podstawie art. 8 ust. 2a-b w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (obecnie tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 2099) jest stwierdzenie następujących okoliczności:

- czy daną osobę, mieszkającą obecnie bądź w chwili śmierci w Polsce, dotknęły represje (śmierć) ze strony radzieckich organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub organów pozasądowych;

- czy wspomniane radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub organy pozasądowe, stosowały represje, działając na obecnym terytorium Polski w okresie od dnia 1 lipca 1944 r. do dnia 31 grudnia 1956 r. oraz na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim, w

okresie od dnia 1 stycznia 1944 r. do dnia 31 grudnia 1956 r.;

- czy osoba, którą dotknęły represje (śmierć) ze strony radzieckich organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub organów pozasądowych, prowadziła działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego;

- czy osoba represjonowana na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim poza obecnym terytorium Polski, prowadziła działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w okresie od dnia 17 września 1939 r. do dnia 05 lutego 1946 r.;

- czy wspomniana osoba, była represjonowana (pozbawiona życia) ze strony radzieckich organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub organów pozasądowych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego lub z powodu takiej działalności, a zatem czy zachodzi związek przyczynowy między represjami, śmiercią a wspomnianą działalnością.

Uwzględnienie wniosku każdorazowo wymaga wykazania, że represje

były następstwem działania na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego lub były stosowane z powodu takiej działalności.

Aby można zastosować "ustawę lutową" konieczne jest udowodnienie związku zachodzącego pomiędzy działalnością niepodległościową a represjonowaniem, a sąd nie może opierać istnienia takiego związku jedynie na domniemaniu, bądź bliżej niesprecyzowanych informacjach podawanych przez wnioskodawcę. Ciężar dowodu w tym przypadku jest po stronie wnioskodawcy.

Historyczna weryfikacja twierdzeń represjonowanego nie potwierdza - jak już wskazano w uwagach poczynionych powyżej - w ocenie Sądu - ponad wszelką wątpliwość działalności B. S. (1) na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Już chociażby ta okoliczność przesądza o niemożności uwzględnienia żądania wnioskodawców w zakresie zarówno przyznania odszkodowania, jak i zadośćuczynienia.

Przyjąwszy hipotetycznie odmienne ustalenia w zakresie działalności B. S. (1) na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, należy mieć na uwadze,

iż przewidziane w przepisie art. 8 ust. 1 (ma zastosowanie do przypadków opisanych w ust. 2a artykułu tj. osób represjonowanych przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości) uprawnienie odnoszące się do możliwości dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia doznaje ograniczeń, które zostały przewidziane w ust. 5 powyższego przepisu. Obowiązująca od dnia 18 listopada 2007 r., dodana na mocy ustawy nowelizującej z dnia 19 września 2007 r., norma art. 8 ust. 5 stanowi, że przepisu ust. 1 nie stosuje się do osób, których działalność, w okresie będącym podstawą stwierdzenia nieważności orzeczenia albo uznania za nieważne decyzji o internowaniu, stanowiła zaprzeczenie działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Bez znaczenia jest przy tym to, czy działalność taka miała miejsce przed, czy też po wydaniu takiego orzeczenia albo decyzji. W myśl postanowienia SN z dnia 22 lutego 2012 r. w sprawie IV KK 166/11, „zgodnie z przepisem art. 8 ust. 5 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu

Państwa Polskiego osobom, które w jakimkolwiek okresie od dnia 1 stycznia 1944 r. do dnia 31 grudnia 1989 r. prowadziły działalność, która była zaprzeczeniem działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, nie przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia, którego stwierdzono nieważność, albo decyzji o internowaniu, która z mocy prawa została uznana za nieważną. Bez znaczenia jest przy tym to, czy działalność taka miała miejsce przed, czy też po wydaniu takiego orzeczenia albo decyzji”.

Przywołując treść wyroku SN z dnia 10 listopada 2021 r. w sprawie IV KK 510/21 „wołą ustawodawcy jest przyznanie rekompensaty, ale tylko tym osobom, które swoją postawą, zachowaniem i uporem nie tylko prowadziły walkę niepodległościową, ale w tej walce okazały się niezlomne i wytrwały, także po zapadłych, pozbawiających ich wolności orzeczeniach lub decyzjach. Jeśli zaś z jakichkolwiek powodów osoby takie podjęły działalność, która była zaprzeczeniem działalności na rzecz niepodległego bytu

państwa polskiego, to takiej rekompensaty nie powinny otrzymać. Podjęcie działalności stanowiącej zaprzeczenie działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, po uprzednim represjonowaniu za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, musi być uznane za zachowanie niezaskługujące na akceptację i niegodne, a tym samym wykluczające możliwość zasądzenia odszkodowania za wcześniejsze represjonowanie."

W realiach sprawy, powołując się na dokumenty pozyskane z IPN wynika, iż B. S. (1) złożył wniosek o przyjęcie go do pracy w organach bezpieczeństwa publicznego w G. (k – 127). Od 11 września 1951 r. pracował jako wartownik ochrony w PUBP G., po czym po reorganizacji został przeniesiony z dniem 01 maja 1952 r. do pracy w więzieniu w B. jako strażnik (był kierownikiem warsztatów napraw w Dziale Gospodarczym, oddziałowym działu ochrony). W związku ze wstąpieniem w struktury aparatu bezpieczeństwa publicznego złożył w dniu 28 maja 1953 r. ślubowanie przed Naczelnikiem Więzienia (166), w którym

ślubował stać na straży bezpieczeństwa Państwa Polskiego, dążyć do ugruntowania ładu wewnętrznego opartego na społecznych, gospodarczych i politycznych zasadach ustrojowych Polski Ludowej i z całą stanowczością nie szczędząc swych sił zwalczać jego wrogów. W służbie pozostawał do dnia 31 lipca 1956 r. (k – 201). Z opinii wynika, iż jest pracownikiem zdyscyplinowanym, politycznie wyrobionym, starającym się o przyjęcie do partii. W grudniu 1952 r. wniósł o zwolnienie ze służby z uwagi na chęć wykonywania pracy fizycznej (k – 212). Prośbę ponowił w dniu 12 czerwca 1956 r. powołując się na zły stan zdrowia – zapalenie stawów (k – 227). Złożył po zwolnieniu zobowiązanie do zachowania tajemnicy służbowej w związku z pracą w strukturach MSW (k – 231). Ponowił wniosek o wstąpienie do służby w dniu 19 lutego 1965 r. (k – 244). Od 17 lutego 1957 r. przynależał do ORMO Ochotniczej Rezerwy MO (k – 119). Z tego tytułu otrzymał odznakę srebrną w „Służbie Narodu” (120).

W życiorysie milczeniem obejmuje okres zsyłki, w tym jej powód/przyczyny. Ogranicza się do wskazania, że w 1946 r. przybył z W.

i osiadł w miejscowości K., gdzie zaczął pracować jako pomocnik kowala (k - 178). W ramach szczegółowego wywiadu kandydata do służby czyniono ustalenia w zakresie działalności wymienionego do 1939 r. i w okresie okupacji na W. (k - 183).

W ocenie Sądu, nie ulega wątpliwości, że przejawem działalności zaprzeczającej idei walki o niepodległość w rozumieniu ustawy była podjęta i kontynuowana przez B. S. (1) praca na rzecz organów bezpieczeństwa publicznego w okresie od 1951 do 1956 r., a więc okoliczność, która wyłącza uprawnienia do ubiegania się o rekompensatę finansową z ustawy lutowej. Więziennictwo w latach 50 - tych było elementem aparatu bezpieczeństwa publicznego ukierunkowanego m.in. na zwalczanie demokratycznej opozycji, jawnie wspierającego ówczesne władze komunistyczne. Z kolei ORMÓ była to organizacja społeczna wspierająca MO, ściśle podległa, podporządkowana aparatowi PZPR.

Mając powyższe na uwadze, reasumując nie wykazano aby na skutek represjonowania ojca wnioskodawców B. S. (1) przez radzieckie

<p>organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości, działające na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim w okresie od 26 grudnia 1945 r. do 24 kwietnia 1948 r. (fakt ów niewątpliwie zaistniał) za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego poniósł on szkodę - w związku z zesłaniem do obozu pracy w głąb ZSRR, gdzie był zmuszony do wykonywania pracy przymusowej, za którą nie otrzymał wynagrodzenia - dlatego wniosek w tym zakresie należało oddalić (pkt I wyroku).</p>			
<p>Zadośćuczynienie</p>			
<p>2.</p>	<p>Kwota główna</p>	<p>Odsetki</p>	
<p>1.</p>	<p>art. 8 ust. 2a i 2b ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego a contrario</p>	<p>art. 8 ust. 2a i 2b ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego a contrario</p>	
<p>Zwięźle o powodach podstawy prawnej</p>			
<p>Uwagi jak powyżej.</p> <p>Nie wykazano, aby na skutek represjonowania ojca wnioskodawców B. S. (1) przez radzieckie organy ścigania i</p>			

<p>wymiaru sprawiedliwości, działające na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim w okresie od 26 grudnia 1945 r. do 24 kwietnia 1948 r. (fakt ów niewątpliwie zaistniał) za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego doznał on krzywdę - w związku z zesłaniem do obozu pracy w głąb ZSRR, dlatego wniosek w tym zakresie należało oddalić (pkt I wyroku).</p>			
Inne			
	Zwiąże o powodach podstawy prawnej		

<p>ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA</p>			
Zwiąże o powodach rozstrzygnięcia			
Odszkodowanie			
1.	Kwota główna	Odsetki	
	----	----	
Zadośćuczynienie			
2.	Kwota główna	Odsetki	

Inne		
Inne ROZSTRZYGNIECIA Zawarte w WYROKU		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
	<p>Odnosząc się do zgłoszonego przez pełnomocnika wnioskodawców żądania zasądzenia na ich rzecz kosztów ustanowienia pełnomocnika z wyboru według norm przepisanych w wysokości 6 - krotności stawki minimalnej, wskazać jedynie należy, iż rozstrzygnięcie główne w zakresie uznania roszczenia wnioskodawców za niezasadne determinowało brak przyznania tychże kosztów (wyrok SA w Białymstoku z dnia 29 maja 2008 r., II AKa 78/08; postanowienie SA w Katowicach z dnia 17 marca 2010 r., II AKz 85/10); wyrok SN z dnia 13 lipca 2015 r., WA 7/15)</p>	
Koszty procesu		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	

II.	W myśl art. 13 ustawy z 23.2.1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego Sąd stwierdził, że koszty postępowania ponosi Skarb Państwa.	
PODPIS		